

pars rei meæ, licet mutata, reddatur, ad quod considerat Lafarte, ubi supra, numero tertio ex textu in lege si tibi area ff. de præscript. verbis, ubi cum eram meam tibi dedissem eo pacto, ut insula adificata, partem ejus mihi redderes, Julianus ait emptionem non esse, quia pretii loco partem rei meæ recipio, & ibi verbum emptionem & bene, contractum includi inquit ibidem ipse Lafarte, sed re vera lege aliqua non egemus in hoc casu, sed viva ratione, scilicet, quod id quod tibi trado idem mihi reddis, & sic ego ex traditione ista, per quam res illa tua non sit, sed mea remanet Gabellam non debeo, neque tu tridem debebis, quia meum quod est reddis, & non tuum, & tu ex labore tuo non debes Gabellam, & sic clarum est annonam & pitrices in hoc casu nullam debere, ut tenet Castillo, in dicto num. 58. in principio sicut si fartori alicui tradidisset pannum ut ex eo mihi faceret pallium aut caligas, sive aliud quid, neque ego debeo Gabellam, neque sartor, quia tibi nihil hinc inde recipimus sed quod est meum mihi præbes, licet mutata forma, sed si pitrices hæc ex annonâ publicâ reciperent triticum & pro toto nummos redderent pro qualibet faneca, & ex ea panes coctos ab ipsa tibi confectos venderet publicè & in platea publicâ ut suos, tunc utique Dominus tritici & annonæ deberet Gabellam ex tritici venditione, quia verè tunc venditio est, cum pitrices ipsæ in hoc casu suum efficiant triticum, licet cum obligatione vendendi panes coctos ab inde profectos pro publica sustentatione & pretium abinde interveniant, ipsæ tamen pitrices nullam debebunt Gabellam quia emptores sunt tritici illius, & ex pane cocto ab eis vendito nullam ex lege nostra teneantur solvere Gabellam, & sic questionem hanc multo antequam Lafarte, & Castillo suas in publicum profertent sententias consului & alii consulerunt, & est vera hæc resolutio & distinctio: & quare tunc pitrices incarcerationentur si non adimpleant ex parte sua panem ipsum coctum ex tritico illo tibi publicè vendendo; sed sibi potius retinendo, Lafarte ubi supra n. 9. & 10. duas assignabat rationes, sed eam ego esse crediderem scilicet, quia justitiæ mandata non adimplent, justitia enim, & sic rectores deputati pro annonæ administratione eis jubent ut tali die panem illum in forum publicum adducant, ut omnibus vendatur, & cum id non adimpleverint resistunt justis mandatis, & sic delinquent, & consequenter incarcerationi possunt, & quia nullum aliud congruentius remedium reperiri potest, ut promissa adimpleant, ideo nimirum si incarcerationentur, si non adimpleverint, præsertim cum regulariter pitrices hæc in foro publico vendentes viles mulieres sint & pauperes, & quæ alio modo compesci ad hoc non possunt, & post hæc Castillo, sequens Lafarte has refert & alias rationes, ubi supra, num. 70. & 71.

Ibi, ni de los cavallos. De equo & caballo plures questiones per modum tractatus proposuit Hippolytus Bonacosa, in tractatu, de equo sive caballo, in secunda parte tom. sexti, tract. diversorum Doctorum, secundum novam impressionem eorum, ubi ex Cælio Rodigino aliqua descripsit in principio, circa equorum ferocitatem, & utilitatem, & quis primo equum ascen-

dit, & de aliquibus equis singularia retulit dicta, quæ cum non sint ad declarationem nostræ legis necessaria omitto ea, de quibus & pro Plinium, libro octavo capitulo 42. & quomodo boni equi dignoscantur tradit Virgil. in Georg. in hæc verba, argutumque caput, brevis alvus, obesaque terga, & quatuor in equo esse inspicienda, tradit Isidorus, in libro 12. Etymologiarum cap. 1. ut ibi per eum, & infirmitates equorum & curam eorum descripsit Petr. de crescentiis, de commodis ruralium, lib. 9. quæ per ipsos videbuntur: ex quibus quoad nostram legem solum notare licet legem nostram ob id ex venditione equorum statueri Gabellam non debere, quia nimis necessarij tibi sunt ad bellorum usum, & ad juvenem 9 hominum, & quia sic placuit legislatori, & cum de equis lex nostra meminerit, eorum appellatione, nedum equus, sed & rocinus quoque & si qua sunt alia tibi istius speciei animalia, continentur, quia licet in corpore & statura differant secundum plus vel minus, non dicuntur in genere, vel in substantia differre, argum. tex. in l. fin. ff. de fund. instrum. & l. Scaphum. ff. de eviction. & advertit Mexia, in l. de Toledo 2. part. fundamento 4. num. 10. quem ita tenens refert Lafarte de decim. vend. capit. 20. num. 16. etiam si Girona de Gabel. 7. part. §. 1. num. 24. & 25. aliud velit & male, & sic est intelligenda, l. 6. tit. 15. part. 7. quam ibi allegat Lafarte, ad dicendum quod equus & rocinus differunt, nam hæc differentia consideratur respectu corporis & staturæ, non vero respectu substantiæ, nam equulus diminutivus est tibi ab equo, l. eum qui §. item jumento ubi quorum sequela erat equulus, ff. de furt. nam secundum Bald. in l. de quibus ff. de legib. illa familia dicuntur quorum sunt termini diversi, una vero ratio vel qualitas, imo & ut optimè advertit Lafarte in dicto num. 16. & Girona ubi supra, num. 21. & 22. idem dicendum est in equabus tibi venditis, ex eis enim non debetur Gabella, tum quia masculinum concipit femininum ex l. si ita scriptum in prin. ff. de leg. 2. quæ & in privilegiis locum habet, secundum Tiracquel. de retrat. Linagiel. §. 1. glos. 9. num. 207. & id etiam probati inquit Lafarte ibi ex l. servus legatus, §. fin. & l. qui duos de leg. tertio, & quia eadem est ratio, & major in equabus, sicut in equis, quia majorem sustinent laborem quam equi, ut ibi advertit ipse Lafarte, num. 17. inquit tamen, ibi ipse Lafarte, num. 18. id intelligendum esse dum tamen equus & equa vendantur cum fræno & sella, idque deducit ex verbis sequentibus, ensillados, y enfrenados, volens verba hæc referenda esse non solum ad verba proximè præcedentia, de las mulas, y machos de silla, sed etiam ad antecedentia ante hæc, ni de cavallos, hoc fundans, tum ex eo quod dictio illa, inest copulativa, & sic conjungit omnia hæc scilicet, cavallos mulas, y machos, tum etiam quia clausula sequens ad omnia præcedentia videtur, referenda tum etiam ex text. in l. 2. in §. fin. tit. 19. libro sexto, supra ibi, agora las vendan ensillados, o enfrenados, & ita inquit ipse Lafarte ibidem, esse communem proximè & consuetudinem intelligendi verba hæc. Ego tamen, salva ejus

13 pace, t aliorumque idem quod ipse sententium, teneo legem nostram in equis & equabus venditis non requiri ad excusandam Gabellam quod vendantur cum sella, & fræno, sed sufficere sine eis vendi, con un solo muelle o bocado, ut Gabella non debeatur ex tali venditione, cum Mexia ubi supra num. 34. ex eisdem fundamentis, quibus ipse Lafarte se fundat, & primo, quia si dictio illa, in est copulativa, de natura copulativa est inter diversa poni, ut est glos. & ibi omnes in l. prima, ff. de just. & jur. sed cum ut diversa ponantur in præfenti equi ad mulabus & mulis, diversa est ratio in unis quam in aliis consideranda, ita ut in equis non requiramus qualitatem illam, Ensillados y enfrenados, in mulis & mulabus vero sic, & ad oculum experientia, quæ est rerum magistra id patet, nam equi ad communiter accidentibus plus servantur selle & fræno quam muli & mulæ à magis communiter accidentibus, clittellæ, & non selle & fræno applicantur, ergo diversum debet esse jus, & sic lex nostra id præfentens, cum loquitur de mulis & mulabus addit, de silla, quod non addidit verbo illi, cavallos, cum ergo hanc qualitatem addiderit mulis & mulabus, non vero equis, verba illa sequentia, que se vendieren y trocaren ensillados y enfrenados, ad mulas & mulos voluit referre, non vero ad equos, item quia dictio illa, ni disjunctivè potest hic considerari, cum plerumque copulativa tibi pro disjunctiva ponatur, ex text. & materia in l. fin. C. de verb. sign. & id deducitur ex text. nostro & probatur clarè, in illis verbis, que se vendieren y trocaren, nam in eis copulativè loquitur lex nostra, per dictionem illam, y, latinè & que copulativa est, sed venditio & permutatio non potest regulariter in eodem subjecto considerari, neque est copulanda venditio cum permutatio in simul in casu nostro text. sed potius venditio, & permutatio de per se considerantur, ita ut si vendatur equus, sive permutetur non debetur Gabella, ergo fatendum est necessarium in præfenti copulativam illam, y, disjunctivè apponi, & idem dicendum erit de dictione illa, ni, ita ut licet quoad Gabellam excusationem lex nostra æquiparet panem coctum & equos & cavallos, & mulos & mulas, venditos cum sella & fræno, vel permutatos, & alia de quibus in ea, tamen non æquiparat, ut in omnibus eadem qualitas requiratur, sed diversa & unumquodque verbum stet de per se, referendo singula singulis. Secundo, quia quoties clausulæ multæ habent sensum integum & orationem perfectam, clausula sequens non ad omnia præcedentia sed ad proximiora tibi orationem & ad proximiora verba refertur, etiam si adit dictio repetitiva vel copulativa, l. qui fundum ff. de contr. ab. empt. l. Scie. §. Cuius ff. de fund. instr. Tyber. Decia. respon. 17. num. 34. volumine 1. clausula que generalis sublequens non comprehendit tibi ea de quibus erat expressa facta mentio, Decia. resp. 19. num. 110. volum. 3. in præfenti tamen oratio illa, ni cavallos, junctis verbis præcedentibus perfecta est oratio, & perfectum sensum habet, scilicet, ne solvatur Gabella de equis, sicut nec de pane cocto, ergo verba illa, en-

sillados y enfrenados, non ad omnia præcedentia sunt referenda, sed ad proximiora. Tertio, l. illa 2. §. fin. tit. 17. lib. 6. supra, pro hac nostra opinione facit, nam in illis verbis, agora las vendan ensillados y enfrenados o en cerro, non loquuntur nec disponunt de equis vel equabus domitis, sed de indomitis, & sic de novis equis nondum domitis, ergo circa domitos nihil ibi disponit, sed potius relinquunt in dispositione juris, imo cum ibi disponat de prima venditione equorum indomitum non debetur Gabellam, sive sint venditi cum fræno & sella sive non, de alijs vero venditionibus sic, ergo de domitis nunquam debetur, neque pro prima neque secunda vel ulteriori venditione, sive sint venditi cum fræno & sella sive non, quia si ita non esset nulla ibidem constitueretur specialitas in indomitis, neque privilegium, & sic lex illa expressa mihi videtur, pro hac opinione, quoniam post hæc vidi etiam cum Mexia tenuisse Girona de Gabel. 7. part. §. 1. n. 22. verioriam eam dicens & consuetudine approbatam vidisse, assero tamen, plurimum circa hæc opulitarius consuetudinem loci. Ex quibus infero quod si equus vendatur dum oratus existat sella & fræno, etiam si expressè dicatur quod ipse solus, & non sella & frænum vendita censentur, non debetur Gabella, tibi quia cum ex dictis equo ipsi & 17 caballo privilegium concedatur neque requiritur, quod cum fræno & sella vendatur ut liber sit à Gabella, non est de substantia ad hanc excusationem, quod sella & frænum etiam vendantur, vel non, quidquid voluerit Lafarte dicit cap. 10. num. 25. imò & fortius teneo, quod etiam mula & mulus vendantur ornati fræno & sella, si frænum & sella excipiantur in venditione, non debetur Gabella, tibi quia 18 lex nostra non requiritur ad Gabellam excusationem, quod cum eis etiam vendatur sella & frænum sed quod tunc cum vendatur sint eis ornata & quod antea sella deputata fuerint mula, & mulus, & aliud dicere est verba inspicere non vero corticem & substantiam eorum, neque ita strictè, & ut Judaicè DD. dicunt, sunt verba legis intelligenda prout jacet, præsertim cum à principio omnia à Gabellæ solutione essent libera, nisi Regni concessio adesset, & quia id quod principale est attenditur, scilicet mula & mulus, non vero accessorium frænum & sella, præsertim cum fræni & selle venditorum de per se Gabella debeatur, ex l. 38. infra eod. Sic neque de equo pulino uberibus matris adstricto cum equa venditur debetur Gabella, tibi quia partus sequitur 19 ventrem & accessorium naturam sui principalis, quod fecus si à matre esset separatus herbam pascens & indomitus, quia tunc de eo solveretur Gabella secundum Lafarte ubi supra num. 24. & sic intelligens dicta per Mexiam in pragmat. rassa, pan. conclus. 1. glos. 1. num. 40. fol. 17. quia cum lex nostra de caballis loquatur, quæ de indomitis tibi Gabella debetur, etiam 20 pro prima venditione, nisi in locis ubi practicatur dispositio. l. 2. tit. 17. lib. 6. supra ut ex §. fin. ibid. desumitur & probatur per argumentum ab specialitate sumptum, quod est in jure validum, H iij ibi,

Ibi, Ni de mulis hi machos de filla, ad hoc eam considerat Girona de Gabel. 7. part. §. 1. num. 14. & Lafarte de decim. vend. cap. 20. num. 28. & 29. ubi idem dicit esse disponendum de bobus aaratoris, & justè, sed cum lex nostra id non disponat de eis, neque de aliis animalibus...

Ibi, En fillados, y en frenados. Tempore venditionis; intellige, & verba hæc ad mulas & mulos venditos referas non vero ad equos, neque requiritur frænum & sellam vendi prout hæc in glossis præcedentibus diximus, sed est questionis an vendito equo vel mula aut mulo, censentur...

herbam jam pascebat, non veniet ut per Anto. Gom. ubi sup. num. 14.

Ibi, Ni de la moneda amonedada, sive sit aurea, argentea, sive arca, nam omnia hæc pecunie appellatione continentur & non sine mysterio lex nostra huic verbo moneda, addidit, amonedada, quia si solo verbo, pecunia usa fuisset, ejus appellatione omnem rem & contineri dici posset, ex l. pecunia appellatione 4. in ordine ff. de verb. sig. ubi DD. maxime Rebuf. & ad hæc excludenda addidit lex nostra, amonedada, id est numerata, ut de sola pecunia numerata intelligeretur, nam si in lege vel statuto fiat mentio de pecunia numerata, vel dicatur numerare, intelligitur de nummis, & l. si veni in si. ff. de privileg. credito, notat Rebuf. ubi supra, pag. 51. ubi in vers. ego puto, inquit se putare, pecunia nomen intelligi debere pro ratione materiae, si materia ea sit, ut comprehendat omnes res, tunc pecunia nomine omnes res intelliguntur. Si autem referatur ad pecuniam numeratam de ea intelligendum erit, maxime quando usus communis is esset intelligendi & loquendi, nam tunc etiam propria significationi vocabuli esset præferendus, ex l. Labeo ff. de suspens. legat. Sed quia poterat esse dubium an verbum, pecunia nostri text. ad omnes res, vel ad numeratam applicaretur, ideo lex nostra adjecit, amonedada, ut de ea tantum intelligatur, & non de aliis rebus, & ita succinè consideravit Lafarte, dict. cap. 20. num. 31. in pri. sed quomodo verificari potest, ex pecunia numerata non deberi Gabellam, die quod cum do decem pro tali re, & sic quando pecunia solvitur numerata pro mercede aliqua ut voluit Lafarte ubi supra, cap. 17. num. 19.

Ibi, Ni de los libros assi de latin como de romance, & justè quidem, nam & libris, & sicut & bello republica, imo & totum mundum defendimus, imperatoriam enim majestatem non solum armis decoratam, sed & legibus ornatam esse oportet, ut in pri. institutionum, inquit Juris consultus, cumque majestatem imperatoris legibus oportet esse armatam, manifestum sit, & libris in quibus leges sunt scriptæ ornatam esse oportere, & sic suam personam defendere, qui quidem libri cum imperatorem assententur, & bellare cum eis dicamus, nimirum si ab omni Gabella, ab omni pedagio & portorio sint immunes, præsertim cum ex l. 16. tit. 5. p. 2. statutum sit reges curiosos esse debere in scientiis addiscendis, prout plures fecerunt, & plura refert in propositum Rhedin. in tract. de Majest. prin. §. sed etiam legibus oportet esse armatos, volum. 16. tract. divers. doctio. & nostram legem in hoc allegat Did. Per. in l. 22. tit. 4. lib. 4. ordin. & Lafarte de decim. vend. cap. 20. num. 32. & Girona de Gabel. 7. part. §. 1. num. 15, quod si libris prerogative hæc conceduntur, authoribus eorum que non concedenda forent, & quibus præmiis non afficiendi, præsertim illis qui magna & recip. ac regno convenientia perfecerunt volumina, prout ego Dei misericordia perficio, tot commentariis Regiam nostram compilationem ornando & declarando, & quasi mortuis verbis vitam declarationibus congruentibus & veris opinionibus præbendo, sed hæc temporibus gaudent utique Reges, principes ac magnates

magnates, sapientesque viri & literis deberi hæc videre, sed præmio auctores afficere obliviscuntur, alias fortassis præmiando, qui neque hæc fecerant neque unquam intentaverunt facere, ferenda tamen hæc sunt, quia ab antiquis temporibus sic scriptum etiam & factum videmus ut alias dixi in epistola ad lectorem in lib. 6. supra eodem.

Ibi, Ni de filcones ni de azores, ni otras aves de capa, eam ad hoc allegat Girona de Gabel. 7. part. §. 1. num. 14. & Lafarte de decim. vend. cap. 20. num. 33. ubi id intelligit sive ab aliis partibus asportentur sive in iis regnis nutriantur, & de hoc nulli dubium, quia lex nostra generaliter loquitur, & sic generaliter est intelligenda: & rationem legi nostre assignat ipse Lafarte, scilicet, quia honesta aucupii delectatio permittit illi rei bellicæ, ac proinde etiam favorabilis, verum enim vero nihil rei bellicæ commune habere illi existimo, & ideo non hæc de causa immunitatem Gabella concessam fuisse credo, sed quia aucupia de se nobilita judicari possunt, quia subditos capiunt, & maxime & à communiter accidentibus regum & magnatum deliciae sunt.

IN LEGEM TRIGESIMAM-QUINTAM.

Gabella non debetur de rebus in dotem datis, neque de hereditatione partitionibus etiam pecunia interveniat ut æqualitas inter eos servetur.

SUMMARIUM.

- 1 Gabella neque laudemium non debetur ex necessaria venditione.
2 Dos data ab illo, qui dotare non tenebatur donationi æquiparatur.
3 Gabella non debetur ex donatis.
4 Estimatio rei dotalis in dubio emptionem facit.
5 Lex generalis non comprehendit dotem & causas privilegatas & favorabiles.
6 Dotis favore multa sunt introducta in jure.
7 Statutum non valet disponens, quod de dote solvatur Gabella, num. 6.
8 Ratio decidendi ad nostram legem, num. 7.
9 Gabella ex dote non debetur sive detur res mobilis se movens aut immobilis, sive à prin. in pecunia constituaris dos & ex post facto solvatur in rebus estimatis, num. 5. & 8. nisi ut num. 9. & num. 10. contra hanc limitationem tenet Autho.
10 Mutuanti pecuniam si postea detur species pro ea mutuam adhuc est neque debetur Gabella, num. 11.
11 Pæctis in contractu appositis non censentur per quacunque verba derogatum, num. 12.
12 Gabella non debetur ex re data soluto matrimonio pro pecunia in dotem allata, num. 13.
13 Gabella non debetur si maritus eligat reddere rem dotalem datam æstimatam à principio matrimonii, num. 14.
14 Diviso hereditatis vicem emptionis obtinet permutationisque similis est, num. 15. & num. 19. declaratur enim sequens.
15 Possitio facta ex permutatione aut venditione dominii, & causam suscipiendi præstat, num. 16. & cessat debetur ut ibi.
16 Acedo in recipiendum. Tom. VI.

- 16 Gabellam ex divisione deberi aliqui & male asserunt, num. 17. & num. 18. an laudemium debeatur. & num. 20. & 21. & num. 22. assignatur ratio & num. 23. & 24. ubi cum num. 25. ampliatur lex nostra in hoc, quod de divisione Gabella non debetur ut in quacunque honorum commercium divisione procedat, & num. 26. limitatur, & num. 27. restringitur limitatio, & num. 35. limitatur lex nostra, & n. 37. ampliatur, & n. 38.
17 Socius unius ei communis si impellit socium ut det suam pretio iusto partem vel accipiat suam eodem pretio non debetur ex hac Gabella, num. 28. nisi ut ibi, num. 29. 30. & 31. declaratur hæc limitatio, & num. 34. proceditur in hoc ampliatio.
18 Facti contingentia de duobus sociis conducentibus decimas unius loci si post unum alteri suam partem relinquit an Gabella debebitur, num. 32. & 33.
19 Gabella debetur ex hereditate vendita, num. 36.
20 Lex nostra non solum de prima, sed & de secunda divisione intelligitur, num. 39.
21 Diviso commode & non per particulat rerum fieri debet, num. 40. & ideo debet pars domus vel fundi contigua alteri parti ipsius coheredis dividendi dari iuxta partem illam, num. 41. & 42.

Ibi, Que no se pague alcavala de las cosas que se dieren en casamento. Quod ad patrem, qui ex legis dispositione tenetur omnino filios, & filias dotare ex l. si. C. de dot. prom. & ex l. 8. tit. 11. part. 4. necessaria non videbatur legis nostre dispositio, cum ex necessaria venditione Gabella non debeatur ut alibi diximus, sicut nec laudemium, & ut per Tiraquel. de retract. Linagiel. §. 29. glos. 1. num. 4. & in hoc causa intelligitur id quod ipse Tiraquel. ibidem in §. 1. glos. 14. num. 100. dicit, scilicet, quod dos est necessaria alienatio, sed quia plerumque pater dotat filiam in casu, in quo eam ex legis necessitate dotare non tenebatur, & alii quam patres solent etiam dotare mulieres, ideo lex nostra neque superflua, neque inutilis judicari potest, & ratio ejus est, quia in patribus necessitas obligativa excusat à Gabella, in aliis vero non obligatis dotare dos ab eis promissa & donationi æquiparatur, ut per Bacqam, de non meliorandis filiis, cap. 12. num. 35. ubi & in cap. 35. num. 14. & ex donatis & Gabella non debetur, ut per Tiraquel. de retract. Linagiel. §. 32. glos. 1. n. 47. & Girona de Gabel. 11. part. num. 10: ideo lex nostra justè generaliter disposuit, ne ex rebus in dotem datis Gabella debeatur, item & quia solent res in dotem datæ æstimatæ dari, que quidem æstimatio in dubio facit emptionem & ex tex. in l. quoties, C. de jur. dot. l. 16. & 18. ubi glos. De iusto et dicto, tit. 11. part. 4. larè. Joa. Gutier. consi. 17. ubi late ipse & ego fundavimus & inter mea consilia in eadem causa ipse retuli, & quia possit dici quod cum emptionem faciat dotis æstimatio, & ex exemptione Gabella debeatur ex l. 1. & 2. tit. præcedentis, videbatur & ex hac esse debitam Gabellam, ideo lex nostra generaliter disposuit ne debeatur, ut casum magis dubitabilem comprehenderet, & H iij quia

quia aliter nihil novi induxisset, ut in ejus proposito inquit Lafarte de decimo vend. cap. 20. num. 35. sed & adhuc lex nostra superflua videtur, nam lex 1. & 2. rit. precedentis, disponunt generaliter Gabellam deberi ex venditione & permutatione, sed lex generaliter disponens non comprehendit dotem nec causam dotis, nisi de ea sit specialiter facta mentio, ut latè tradit Tiraquel de retract. Linagiel. §. 1. glos. 14. num. 91. usq; ad 107. ergo necessaria non fuit legis nostre dispositio, verum tamen quia omni modo & forma meliori debemus à superfluitate exculare legislatorem, dicendum est quòd licet ita sit quòd lex generalis non comprehendit dotem & sic casus privilegiatos & favorabiles, id tamen verum est, nisi in eo tantum casu, in quo, ea generalis dispositio statuit, habeat privatam propriamque ac speciale privilegium, sicuti scienter dicit Tiraquel ubi supra num. 105. dixisse Bald in l. omnes populi, ff. de just. & jur. sed cum id in dictis legibus 1. & 2. rituli precedentis, non esset dictum neque specificatum, necessarium fuit id in lege nostra declarari & disponi, & consequenter non fuit ejus dispositio superflua, sed potius necessaria, quæ quidem procedit sine mobilis sive movens, aut immobilis sit talis res in dotem data, ut inquit lex nostra, & hoc dotis favore, cujus causa multa sunt in jure indulta privilegia, ut notat in proposito Parlador. lib. 1. ver. quotid. cap. 3. §. 6. num. 42. & jam est num. 4. & eo relato Lafarte dict. cap. 20. num. 40. ubi num. 41. inquit hac de causa DD. voluisse, non valere statutum, quòd de dote & solvatur Gabella, etiam Casaneus, in consuet. Burg. rit. de Gabella, num. 11. aliud velit: ego tamen ex dictis supra sequor illam decidendi rationem & ad legem nostram, scilicet, quòd ex dote non debetur Gabella, vel quia si ex necessitate per dotantem debetur dos, ex causa necessaria Gabella non debetur, si vero dotans non erat obligatus dotare donat, & ex donatione Gabella non debetur, ideo justa est dispositio nostre legis, quæ & ampliatur secundo, ut non solum procedat quando in ipsa dotis constitutione, & promissione à principio æstimatio rerum dotialium fit, sed etiam eo casu, quo à principio fuerit pecunia in dotem promissa, & postea (ut fieri solet) res æstimata & loco pecunie data fuerint, nam quamvis & hæc traditio rerum loco pretii à pri. pro dote constituti veram emptionem efficiat secundum Covar. in pract. cap. 28. num. 1. vers. secundo apparat & Gutierrez ubi supra, adhuc non debetur Gabella ex ea, quia eo quoque casu verum est dicere res illas æstimatas in dotem datas esse, prout & tunc verificantur verba nostre legis, que se diem en casamiento, ut tenet Parlador. lib. 1. ver. quotid. cap. 3. §. 6. num. 42. secundum antiquam impressionem, & secundum novam est in num. 4. & eo relato Lafarte dicto cap. 20. num. 36. ubi pro hoc considerat text. in l. 2. vers. mulier dotem, ff. de dote prelegata, ubi cum pecunia esset in dotem promissa, fundos qui postea pro quantitate promissa dotis viro dati sunt, expressè dicit, J. C. in dotem datos. Diversum autem esse inquit ipse Lafarte ibi num. 37. si postquam semel data dos esset in rebus

dotialibus absq; ulla æstimatione postea ex intervallo de dotis commutatione & inter conjuges convenisset, eo quòd mulieri utile esset, nempe, si conveniant quòd pro fundo dato, centum, aut alia certa quantitas in dotem esset, juxta text. in l. ita constante cum l. preced. ff. de jur. dot. & l. si mulier. ff. de pact. dot. cum ad eas adductis per Tira. de retract. Lin. in. §. 30. gl. 1. num. 18. & 19. in hoc enim casu, inquit Lafarte dict. num. 37. procul dubio regalem decimam solvendam esse, quia cum lex nostra præcisè loquatur de datione & constitutione dotis, trahenda non est ejus decisio ad alios contractus, quos circa dotem semel datam & constitutam ex post facto conjuges celebraverint, nec minus pericla & valida venditio eo casu per æstimationem fundi dotialis fiet, quam si à principio æstimaretur, quidquid Covaruvius in cap. 28. pract. quasi. num. si. vers. undecimo aliud velit, etenim quæ ibi allegat, eo tendunt ut in dubio æstimatio ex intervallo facta venditionem non faciat, secus vero si expressè æstimatio fiat, ut venditionem & commixtionem dotis faciat, quibus sic dictis & allegatis Lafarte in dict. num. 37. tenent hanc conclusionem intepidè. Ego tamen salva ejus pace & aliorum idem sententium teneo & neque in hoc casu Gabellam deberi, tum quia in eo loquitur lex nostra, & eodem conjuges solum agunt de tangentibus dote & quòd id quòd à principio omiserunt facere fiat ex post facto, scilicet, scire cujus æstimationis fuerit fundus ille in dotem datus, ad declarationem deteriorationis vel meliorationis secundum Bald. in l. ex conventionione, C. de pact. ubi Salicet. Rimi. & Jasi & eis relatis Maria. Soci. Jun. cons. 141. num. 14. volumine 1. ubi dicit hoc dictum Bald. esse commune votum, eo quòd ut ibi inquit, non est credendum partes pro talem æstimationem præsertim tacitam (quasi expressam per hæc verba non excludat, sed includat, potius ob verbum illud præsertim) facere, quod res que jam inæstimata erant dotales, desinant esse dotales, & dos in quantitate convertatur, sicut inquit Bar. in lege 2. num. 9. ff. si cert. pet. approbatus teste Parlador. libro 1. ver. quotid. cap. 3. in pri. num. 42. in novis, quòd si pro pecunia que mutuo data sit, species postea contentienti creditori solvatur, nihilominus mutuum esse, & consequenter & assero Gabellam non deberi quia mutuum non est venditio nec permutatio, & quia ut inquit ipsemet Bald. consil. 465. heredi columna secunda, volumine 5. per quæcunque verba contractus non censetur derogatum pactis in ipso contractu appositis & ut per Cravata. 13 consil. numero decimo octavo & sic etiam conjuges velint per æstimationem efficere expressè venditionem fundi dotalis inæstimati, non censetur à pactis & conventionibus recessum, qui dotalis fundus sit vel quantitas pro eo data, & consequenter lex nostra, quæ de rebus in dotem datis loquitur, etiam de hac loquatur, & non sit differens contractus à dote, maxime quia Covar. ubi supra, in loco pro ipsam Lafarte, ubi supra, relato & reprobat & malè, ipse Covar. ex rationibus suis non solum circa tacitam venditionem loquitur, verum & circa expressam cum dicat per novationem à priori contractu noluisse conjuges recedere, & præterea, inquit

inquit ibi Covar. neque donationem fieri posse inter virum & uxorem, neque alienatio rei dotalis, quæ forsan ex hac alienatione tacita vel expressa, quæ emptionem efficere sequeretur, prout tenere asserit ibi per eum relatos. Et quia taciti & expressi idem solet esse judicium, maxime, ubi eadem rationes (prout hic) militent, & sic teneo quòd neque ex hac æstimatione rei dotalis ex post facto inter conjuges debetur Gabella, & sic Gironda de Gabella. 7. part. §. 2. num. 8. non distinguit in terminis nostre legis venditionem tacitam vel expressam ex æstimatione vel conventionione partium factas in rebus dotialibus. Adeo ut si mulieri soluto matrimonio pro pecunia quam in dotem contulit res æstimata in solutum datur, magis probandum est & vectigal non deberi, ut inquit Parlador. lib. 1. ver. quotid. cap. 3. in pri. num. 44. in novis, & Lafarte cap. 7. imò & quòd fortius est quòd quamvis soluto matrimonio maritus & ejus hæredes eligant reddere rem dotalem tempore dotis receptæ æstimatam, & nolit reddere pretium adhuc & Gabella non debetur, ex dictis per Tiraquel. in retract. conven. §. 6. glos. 2. num. 4. 16. & 17. licet ipse ibi referat Mansuet. contra tenentem contra cujus Mansueti opinionem quotidie præcatur.

Ibi, y de los bienes de los desposados que se partieren entre sus herederos. Pro ratione dubitandi nostri text. in iis verbis, & in conclusione ab eis percipienda, scilicet, quòd ex divisione bonorum Gabella non debetur, obijci potest, videbatur enim deberi, quia ex emptione & permutatione debetur, lege 1. & 2. rit. precedentis, 15 divisio tamen, vicem emptionis & obtinet, ex lege 1. C. commu. utri. jud. permutationeque similis est, ex lege cum pater de leg. 2. §. hereditatem & permutatio emptioni, ut C. de rerum permu. lege 2. & lege 3. ff. de contrah. emptione, ergo & de divisione debetur, conveniunt enim, quia ex utraque possessio secuta domini-um & vel causam ufucapiendi præstat, ut l. si per errorem ff. de usucap. re quoque evicta utrobique præstat evictio, ut l. si fratres C. com. utri. jud. bonæ fideique contractus est uterque ut inst. de actio. §. alienationem, ita arguit glos. in d. l. 1. C. communia utri. jud. igitur in nostrum propositum & gabellam ex divisione deberi videtur, prout in terminis stante statuto, quòd de omni alienatione solvatur Gabella, quòd debeat 17 & solvi etiam pro divisione, ex l. si pupillarum in pri. de reb. eorum, tenuerunt Roma. consil. 182. in 2. dubio. Alber. in prima parte statuto, quasi. 110 Joan. Rainaud. in comprehens. feudo. §. præterea ducatus, num. 15. ubi disputat questionem, & nihil decidit quorum aliquos refert Tiraquel. de retract. Linag. §. 1. glos. 14. num. 77. & 78. & Lafarte dict. cap. 20. num. 46. & Casane. ibi allegatus & Amedeus à Ponte, in questio. laudem. quasi. 15. ubi & ex iis insinuat, secundum aliquorum opinionem, ex divisione & laudemium deberi, pro ratione tamen decidendi nostri text. & sic contra opinionem Romani & sequacium, & ut eventurum contraria, dicendum est verius esse quòd licet emptioni & permutationi assimilaretur divisio, ex dict. l. 1. C. communia, utri. jud. ubi glos. sic arguebat, glossa tamen sibi nimis generaliter locuta est, ut

advertit ibi Paulus de Castro, nam id verum est improprie & similitudinariè ut ibi omnes DD. 19 cum Bart. tenent in leg. & ideo in prin. ff. de cond. furr. sed omne simile non est idem, ergo etiam si divisio assimilaretur emptioni, non debetur ex divisione & Gabella, quia proprie divisio non est emptio, & sic neque ex divisione & laudemium debetur, ut inquit Amedeus à Ponte in dict. quasi. 15. receptilimum esse, ex eo quòd divisio non est proprie alienatio, in Authentica, de litigio. in pri. facitque quia per eam nulla fit translatio rei, in novum emphyteotam & vel vassallum secundum Feli. in cap. qua in Eccle. in 8. declarata. de consil. Alex. consil. 185. num. 5. & sequent. volumine 2. & ibi ipse Amedeus hoc latius prosequitur, & ampliatur, vel secundo quia hæc ratio licet sequatur à Gironda de Gabella. 7. part. §. 2. num. 1. refutatur tamen à Lafarte. capite 20. num. 43. potest tamen dici pro ratione decidendi nostri text. & ut cessent omnia contraria, ideo ex divisione Gabellam non deberi neque 23 Laudemium, quia est necessaria alienatio, ad quam unus socius potest compellere faciendam, quia nemo compelli potest stare in communione & ex necessaria alienatione non debetur laudemium neque Gabella secundum Amedæ. de Ponte. ubi supra & ad nostram legem eam pro hac conclusione allegando notat Avendano resp. pon. 13. num. 6. vers. assumpta igitur, & Parlador. libro 1. rerum quotidianarum capitul. 3. §. 6. num. 11. in novis. ergo quantumvis divisionem velis assimilari emptioni vel permutationi, non debetur ex ea Gabella, quia neque ex vera venditione vel permutatione, necessariis tamen, debetur. Vel tertio dici potest pro ratione decidendi & ut cessent contraria, quòd ideo lex nostra disposuit non deberi ex divisione Gabellam, quia rei proprie & nulla potest adesse venditio, vel emptio, si emio mihi, vel vendo mihi, non enim potest, quia rem propriam sibi vendere, neque emere, ex text. in l. sua rei. ff. de contrah. emption. sed rei communis partem habeo & mea est & possideo eam, & neque in me alienatur, nam divisio rem primis dominis non aufert, sed apud eisdem quorum indivisa erat res ipsa manet post divisionem, & stricta juris disputatione relicta, non id agitur in divisione, ut quisquam ex heradibus alterius partem acquirat, sed ut dominium, quòd sub confusis partibus occultum & obnubilum erat, in sola intellectu operatione consistens, juxta l. Mevia. §. duorum de leg. 2. distinctione partium ad oculum detegatur, & quòd antea erat ars unius rei indivise, nunc per divisionem totum quoddam per se fiat, ut traditur eleganter in l. reitè dicitur. §. quintus de verborum significatione, at in venditione & permutatione aliud agimus, nam rem nostram vendendo vel permutando à domino & potestate nostra excludimus, & in alium transfundimus, alienatioque est proprii patrimonii diminutio ex l. si sponsus. §. si maritus ff. de donatio. inter virum & uxorem quam ad hoc notat Bal. in l. honorum C. qui admitti. & Casane. in consuetudi. Burg. Des Fudz. rub. 3. §. 8. glos. 1. ergo justè lex nostra disposuit ex divisione hereditatis inter heredes Gabellam non deberi, nam cui non conveniunt verba dispositionis, neque convenit dispositio, & ita hæc rationem

rationem succinctè in hac materia consideravit Callane. ubi supra, titulo de Retr. Rubrica 10. §. 9. & Lafarte. *di. cap. 20. num. 47.* dicens hanc esse veram nostri text. rationem & ita ego teneo licet supra dicta verè etiam sint, & ad nostram legem adaptabiles, neque meruit Parladorus in hoc reprehendi per Lafarte, quia etiam suæ rationes concludentes sunt ad nostram legem, neque aliquo fundamento refutari possunt, ut in novis inquit ipsemet Parladorus. *di. §. 6. num. 9.* licet hæc ultima ratio prior ad legem nostram videatur quam & antequam viderem Lafarte consideravi, qua quidem dispositione nostri textus sic rationibus decidendi munita, ampliatur primo ut ex textu nostro in sequentibus verbis procedat etiam ad æquandas partes inter hæredes dividendes intercesserit pecunia. Secundo ampliatur ut procedat in quantumque alia divisione bonorum & communium inter aliquos socios facta, nam & in ea militat eadem rationes, quæ in hereditatis divisione, ut optime tenet Lazarte ubi supra, *num. 48.* ubi inquit ita legem nostram communiter ab omnibus in quacunque divisione intelligi, ubi *num. 50.* eam intelligit & limitat ut non procedat quoties ex communi omnium hæredum consensu aliquarum & vel omnium rerum hereditatis subhastatio publicè & in publica subhastatione fit, ut extraneus etiam ad subhastationem admittatur, & unus ex hæredibus aliquam ex rebus illis subhastatis emerit, tunc enim Gabella debetur, quod secus si solum inter hæredes ipsos & fiat hæc subhastatio, nam tunc non debetur Gabella, quia hoc casu extræ hæredes licitatio non egreditur, & solum fit ad finem concordandi de modo & quantitate reparationis, ut nulli gratificentur magis quam alii & ut remaneant omnino æquales & concordēs in divisione capta, ut tenet in proposito Pet. Navar. *de restitu. libro 3. cap. 1. num. 273. cum. 4. sequentem* qui licet quod ad conscientiam loquatur, idem est quod ad justitiam, sic & si duo habent rem communem indivisibilem, & unus alium ad iudicium provocet ut det sibi partem suam iusto pretio vel tali, vul. quod ipse dabit illi suam eodem pretio, tunc enim nulla debetur Gabella, & quia ad hoc unus socius alium compellere potest, *ex l. 10. ubi gloss. o los dos rit. 15. par. 6.* dum tamen id fraude non fiat prout fieret si rem divisibilem inter duos unus alteri partem suam offerat dicto modo, pro pecunia & non à divisione incipiat proculdubio & Gabellam debetur, ut inquit Lazarte *ibid. num. 52.* licet in hoc casu contrarium voluerint Parladorus, *di. §. 6. num. 10.* & Gironda *de Gabell. 7. part. 1. in pri. §. 2. num. 2.* nisi eas intelligas & loqui, prout meo videri se declarat quoties hæc portionis venditio sit existentibus sociis, vel hæredibus in divisione & nondum finita, nam tunc nimirum quod non debeat Gabella, quia tunc à divisione pendet hoc pactum, ex quibus factum dixi semel & respondi in duabus personis inter se convenientibus de conducendis decimis

beneficiorum ecclesiasticorum & quod id quod quilibet eorum conducere esset commune inter eos ad lucrum & damnum, Hispanè *a perdida y ganancia*, per viam societatis & unus eorum conduxit unam decimam certi loci, alius vero duas aliorum locorum & cum cepissent eas in communi beneficiare, post se concordaverunt, & unus habere unam ex duabus illis decimis, ab altero socio conductis, & alter remaneret cum duabus aliis, permutando inter se unam cum altera, dubitatum fuit an unusquisque pro sua parte Gabellam deberet, & respondi, quod sic & quia est novus contractus & non est divisio, sed venditio aut permutatio, ex dictis per Lazarte ubi supra *numero quinquagesimo primo & 52.* est tamen verum, ut ad locos habentes rem communem divisibilem tamen revertatur, quod si velint eam inter se dividere & facta divisione una pars est melior altera, ita ut sit necesse pro adæquanda altera parte intervenire pecuniam, non debetur Gabella ex illa pecunia, & quia ut dictum est lex nostra in omni divisione locum habet, & ex pecunia data ad æquandas partes lex nostra jubet non deberi Gabellam, limitat, & tertio lex nostra in hac de divisione concludit ut non procedat, quoties facta jam divisione & hæredibus vel sociis possidentibus suas partes pacifice, inter se denno hereditatem suam vendunt, vel permittant, tunc enim & Gabella debetur quia non à divisione proceditur, sed à novo contractu, & ex hereditate vendita & Gabella debetur, ut tenet Parladorus. *di. §. 6. num. 11. in novis.* & Lafarte *di. cap. 20. num. 56.* & Gironda ubi supra, *num. 3.* secus tamen esset si semel facta divisione, & consensu hæredum vel sociorum approbata etiam diebus aliquibus elapsis, hæredes vel socii inter se videntes se lesos ex dicta prima divisione velint secundo omnia bona iterum dividere ut error tollatur, tunc enim si id absque fraude fiat, Gabellam & non deberi puto, etiam si de jure unus alium heredem vel socium ad hæc secundam divisionem compellere non possit, ut pote quia prima esset per iudicem approbata, quo casu contra eam venire non possent hæredes, *ex l. cum partem. ff. famil. heres. sed si hæredes inter se ex novo consensu velint videre an adesset læsio & eam læsionem tollere, adhuc enim tunc & non debetur Gabella, etiam si in divisione illa dentur alia bona uni hæredi in prima divisione hæredi & è contra data, vel interveniret pecunia ad æqualitatem faciendam, quia lex nostra non tantum de prima sed & de secunda divisione & intelligitur & pluribus aliis, ut per Lafarte *di. capitulo 20. num. 57. & 58.* & Parladorus ubi supra *num. 13. & 14.* aliud volentem, & Girondam eum sequentem, ubi supra *num. 4.* neque declaratio quam Parladorus. *di. num. 14.* noviter assignat, ut se liberet ab impugnatione ipsius Lafarte, placet, quia idem decimus si prima divisio est incerta & invalida, sicut si esset valida, per hæredes tamen, vel consocios de communi consensu revidetur, & sit secunda vel tertia divisio, nam tunc idem esset sicut si invalida existente prima divisione secunda fieret, & hoc ut dixi credo verum, dum tamen absit fraus ab hæredum vel sociorum sic facientium parte.*

Ibi;

Ibi, *Aunque intervengan dineros y otras cosas entre los tales herederos para se igualar, & hoc nimirum quoniam totum id quod agitur, divisio est, quæ ut commodius fieri poterit faciendæ est, neque per particulas fieri debet, ut passim & malevolis consocii & cohæredes volunt, & non per corpora rerum integra ut fieri debet, & ex text. in §. si familia, ibi, singulas res singulis hæredibus adjudicare debet. Instituta de offic. iud. l. 10. titulo 15. part. 6. & ibi gloss. mas gusada, & ideo si unus ex hæredibus habet aliquam partem in domo vel alia re immobili communi dividenda inter hæredes, pars ex domo illa tali hæredi ut hæredi pertinens debet ei assignari juxta aliam partem, quam antea ibidem habebat, & ut inquit Capic. *decisione Neapoli. 42.* & Platea. *in lege prima, vers. secundo nota. C. quando, & quibus quarta pars debeatur, libro 10. & Boher. decisione 46. numero primo.* non enim debet fieri divisio ut patrimonium & corruptatur, ut per gloss. l. 2. C. quando, & quibus quarta pars debeatur, & Lafarte *di. capitulo 20. num. 54.* & sic cum de divisione tradatur, etiam si interveniat pecunia, Gabella non debetur, quantumcumque pecunia detur & solvatur non ex bonis hereditariis, sed ex proprio patrimonio vel pecunia hæredum, vel hæredis alicujus alteri hæredi refundenda, dum tamen, ut patet ex sequentibus verbis nostre legis fiat ad adæquandas partes hæredum, & sic *para se igualar*, nam qualitas adjuncta verbo debet intelligi secundum tempus verbi, debetque verificari qualitas à lege requisita, & quia ubi lex aliquid disponit & alterum præsupponit, ut habeat locum dispositum, debet verificari præsuppositum, lex autem nostra disponit etiam ex pecunia in divisione intercedente Gabellam non deberi, præsupponit autem debere fieri ad adæquandas partes, ergo ut habeat locum excusatio Gabelle pecunie intermedia, verificandum est pecuniam illam præstari pro adæquandis partibus hæredum, quibus quidem lex nostra satis remanet declarata.*

IN LEGEM TRIGESIMAM-SEXTAM.

Foreses & extranei Gabellam non solum ex pane quem per mare portabunt ad vendendum Hispali.

SUMMARIUM.

1 Gabella debetur ex tritico vendito in grano, & ex revenditione etiam in casu nostre legis, & n. 2.

Ibi, *Que sean francos*, Et sic hoc privilegium non tam ipsi rei, quam ex eris venditoribus concessum est, ut ex iis verbis apparet inquit Lafarte, *de decim. vend. cap. 10. num. 64.* imo & ego ipsis solis & non rei censu concessum fuisse, nam ex pane in grano, & de quo hic loquitur, ut dubitationi locus esset, Gabella debetur, ut apparet *ex l. 34. sup. eod. que solum panem coctum excusat*, ergo ut de dubio lex nostra serviret, de pane in grano intelligenda est, & sic lex nostra ipsas personas foraneas respexit, & itidem locum, scilicet, Hispali ubi

portatur ad vendendum, ita quod in alio loco quam hic expresso, non excusabuntur extræ à dicta Gabella, imo & aliud requiritur, scilicet, quod per mare dictus panis trahatur, ita quod tria requiruntur, scilicet, quod sit forensis & tritium quod per mare trahatur panis, & itidem quod ad Hispali vendendus portetur, & consequenter si per terram trahant non excusabuntur, quia omnis qualitas à lege requisita verificanda est ut à Gabella forensis excusetur, itidem & sic ex revenditione dicti panis Gabella debetur, & quia primis venditoribus forensibus concessam est privilegium, & sic eorum personas non egreditur, quia privilegium personale cum persona extinguitur, ut ponderat in *propos. nostra leg. Lafarte d. num. 64.*

IN LEGES XXXVII. ET XXXVIII.

SUMMARIUM.

1 Gabella non debetur ex calcariis & estribis venditis, & 2.

Ex 37. & 38. & alia similes aliarum rerum exemptionem Gabella concedentes clarae sunt & non egent declaratione, sicut & alia multæ similes, idem nimirum si eremæ & absque commentatione remaneant, solum ex dicta lege trigesima-octava notandum inquit Lafarte *di. capitulo vigesimo, numero sexagesimo-quinto*, quod dum inquit ex calcariis & estribis venditis esse solvendam Gabellam, appellatione armorum & non contineri, ex Montalvo, *in repertorio legum ordinamenti, vers. alcavalas*, aliter enim sub dispositione legis *quadragesima infra eodem*, contineretur, ubi arma libera redduntur à Gabella; ego tamen contrarium & credo verius, nam si stribi & calcaria non continerentur armorum appellatione, non erat necesse in præsentis lege disponi ex eis Gabellam solvendam, & cum id disponatur manifestè colligitur ideo disponi, ne sub dispositione dicta legis *quadragesima infra eodem* comprehendendi dici possit, sicut & de ferro ex quo arma sunt lex nostra disponit, ne sub *di. l. 40.* comprehenderetur, aliter enim lex nostra de nullo dubio serviret, & inanis ac superflua foret, ne fortè idem de materia sicut de materiali redderetur.

De lege 39. vide similem ejus confirmationem in l. 6. tit. 10. *infra isto libro.*

IN LEGEM QUADRAGESIMAM.

De armis sive offensivis, sive defensivis si permissa sunt, Gabella non debetur, ex imperfectis autem & ex rebus ex quibus faciendæ sunt, deberi, nisi que lex nostra disponit.

SUMMARIUM.

1 Armorum appellatione veniunt defensiva & offensiva, & qua in nostra lege veniunt eorum appellatione num. 1.
3 Armorum appellatione non contineri cultellum parvum ad incidendum panem, & sic prohibetur portare arma non prohibetur hos parvos

- parvos cultellos asferre, & num. 4.
 5 Gabella debetur ex cultellis parvis venditis non apertis ad bellum, & sic de fica & pugione non debetur ut ibi, & num. 6. & 7. hac prosequitur.
 7 Gabella debetur ex rebus de quibus arma sunt si vendantur de per se.
 8 Perfectum generaliter dicitur illud, quo comode uti possumus, & cui nihil addi potest, num. 9.
 10 Gabella an debeat de ense lucido vendito sine capulo & pugno, & 11.
 12 Gabella debetur de vagina de per se vendita, num. 12. y del talabarte, ut num. 13. nisi infimul cum ense vendatur, ut num. 14.

Ibi, De las armas offensivas, y defensivas, Iurque enim armorum appellatione continentur, ex l. armorum, ubi Alciatus, ff. de verborum significatione, & ex leg. sexta, titulo sexto, libro sexto supra, ubi aliqua diximus & in proposito notat Lafarte de decim. vendit. capitulo vigesimo numero 66. & quam in proposito nostra legis offensibilia sive defensibilia sub istis verbis comprehendantur, Dic quod ut inquit text. in l. armorum 41. ff. de verborum significatione non utique tantum sagitte & gladii & galeae significantur, sed & fustes & lapides, & ex l. armatos, & ex l. penultima, & l. fin. ff. de vi pub. & l. 2. ff. de vi & vi armat. & l. 7. titulo 33. part. septima, & dixi in rubrica dicti. titulo sexto, libro sexto, supra, & clarius probatur, in l. 2. §. de los arneses, titulo 22. infra isto libro in hac verba, de los arneses, y coracas, y ballofas, espingardas, y qualesquier tiros de polvora, y hierros de lanças, y agonyas, y sacras, y otras armas qualesquier offensivas y defensivas, no se pague alcavala, ponderando dictionem illam, y otras armas, nam praesupponit & antea dicta arma, esse, cum dictio illa, otras, sit repetitiva similium, ex text. ubi Bald. in leg. conventicula. C. de Episcopis, & cleri. quam legem & alias ad hoc allegat novissime Girona, de Gabel. septima parte §. secundo, numero vigesimo secundo, & vigesimo tertio, & tenuit in archabulis & aliis machinis sulphurariis Lafarte dicto capitulo vigesimo, numero sexagesimo septimo, & ultra DD. in dict. l. armorum, tradit & Decia, de delictis, tom. 2. lib. 8. cap. 2. numero tertio cum sequent. ubi numero nono, inquit non contineri cultellum ¶ parvum ad incidendum panem, sive ad adaptandum pennas, vel alios similes, non destinatum ad offendendum sed ad alios usus, ex text. & ibi glos. in authentica de armis, §. prohibemus, ubi cultellos minores, quibus nullus in praelio utitur, & Rebas, in dict. l. armorum sub verbo gladios, pag. 312. ubi inquit verbum gladios illius legis, non de istis cultellis parvis, & ad praedium non adaptabilibus esse intelligendum, sed pro ensibus & pugionibus & spathis ibi apponi, verbum gladios, & sic secundum eum ibi prohibitus portare arma non prohibetur hos cultellos ¶ parvos asferre, & tenere in domo ut per Leazes in allegatione de mula, dubi. 1. in fin. fundamento pro Marchio, num. 31 quod ad Maurorum gentes, vulgo Moriscos, optimum esset, nisi & pragmatica nova esset illis prohibitum etiam illos portare, & tenere in domo nisi sint

sine acumine, vulgo sin punta, ex quibus ad nostram legem tenet Lafarte dicto capitulo 20. numero 68. quod ex iis cultellis parvis, qui non sunt ad nocendum neque ad praedium sunt apertis, debetur Gabella, ¶ sed ex cultellis maioribus apertis 5 debetur, & sic de fica & pugione non utique debetur, quia arma sunt, & de istis loqui, l. 3. C. qua res ex per. non deb. & l. 6. ibi, o cuchillos, titulo tertio, pag. 5. inquit Lafarte dicto numero 68. & voluit Girona de Gabel. 7. part. §. 2. numero 23. & 24. ubi inquit de hoc vidisse regiam provisionem, & Lazarte ubi supra, dixit vidisse sententias quas credendum esse late in favorem fabricantium hos cultellos majores ad praedium aptos, non vero in parvis, qui solent fieri pro usu domuum ad incidendum panem, & carnem coctam ad comedendum, vel ad scindendum pennas, quia licet cum eis possit quis occidi, id non consideratur, sed finis ad quem sunt, & sic sub armorum appellatione non continentur, & legis nostrae prerogativa non gaudebunt fabricatores ¶ horum parvorum 6 cultellorum, de navibus autem & navigiis, etiam si in eis arma deferri soleant, & cum eis ab inde praedari, debetur Gabella, ¶ ut advertit Girona ubi supra, numero 28. ubi a num. 26. inceptit, & tandem ita concludit & ex lege nostra probatur, dum dicit, T de los aparejos para usar de ellas.

Ibi, Pero que de las cosas que se hazen las dichas armas, velut de ferro & aliis metallis, ex quibus conficiuntur & fieri solent arma, nam de iis materiis debetur Gabella.

Ibi, En la manera y perfeccion que se suele usar de ellas. Nam generaliter id dicitur esse perfectum, quo comode ¶ uti possumus, l. quintus, §. cui ff. de aur. & arg. legat. notat glos. magis in l. & si non sunt §. infecti, eodem titulo, glossa, & DD. in §. cum ex aliena, ver. facta, instituta de ver. divis. perfectumque dicitur id, ¶ cui nihil addi potest, secundum Bald. in Tractat. schismatis colum. fin. dixi in l. 10. titulo sexto, numero 2. lib. 3. sup. ex quo inquit Lafarte de deci. vend. cap. 20. num. 70. quod de ense lucido vendito sine capulo & pugno debetur Gabella, quia eo uti non solemus sine pugno & capulo, idque ex verbis iis nostrae legis desumit & ex petitione & supplicatione 79. curiarum de Madrid. ann. 1582. id etiam probat ipse Lafarte ex eo quod ibi petitum fuit, ut lex nostra in iis verbis declararetur, satis esse tunc enslem & pugionem perfecta & consummata, ut ex ea Gabella non debeatur. Si esta ya forjada templada y amolada. Et responsum fuit quod per leges Regias hoc erat provisum, quasi vellet Lafarte, per istam responsonem denegatam fuisse supplicationem & consequenter quod nisi sit ensis perfectus cum pugno & capulo debeat Gabella ex eius venditione, & sic quod fabricatores ensium vendentes eos perfectos tamen, sine dicto ornamento debeant Gabellam, ¶ sed licet ita videatur, tamen quia etiam dici potest capitulum illud 79. disposuisse legem nostram de ensibus lucidis intelligi venditis sine pugno & capulo, quia responso debet intelligi iuxta formam supplicationis, res hac non est sine dubio, in quo dubio consuetudo locorum multum operabitur, & rem dubiam claram efficit.

Ibi,

- Ibi, T de los aparejos para usar de ella. Et sic de vagina de per se vendita debetur Gabella, 12 ¶ ut inquit Girona hic 2. part. §. 2. n. 21. T del talabarte en que se traen vendido de por si Debitur Gabella ¶ ex text. hic in iis verbis, junctis sequentibus. Aunque sean tocantes y anexos a las mismas armas. Et sic in materia nostra annexi & connexi non est idem iudicium, licet de jure in aliis aliud sit, quod est verum ut diximus, si annexum & sic vagina vel talabarte, de per se vendatur, secus si cum ¶ ense ipsa vendantur pro eodem pretio, nam tunc cum principalibus & sic ensis vendatur, & ejus consideratio habeatur non debetur Gabella de vagina, & Talabarte, infimul cum ense positus & inclusis, sicut non debetur de pugno & capulo, vulgo del pomo, y del puño. Etiam si sint alicujus valoris

considerabilis, si ut dixi, infimul cum ense junctum & in ea posita, vagina & Talabarte vendantur, pro uno tantum pretio, & in hoc casu possit procedere illud quod dixi supplicatio illa dicti cap. 79. Curiarum de Madrid anni 1582. Que es una executoria que del talabarte en que se trae la espada no se deviese alcavala. Nam id possit procedere si infimul cum ea vendatur, secus si de per se, sed consuetudo itidem in hoc multum operabitur.

Lex 41. sequens, quae est finalis nostri tituli, quasi idem de armis prosequitur, cum de jubones de malla, quae defensione afferunt non debent Gabellam disponat, & ne idem de aliis jubones que no son de malla. intelligeretur, addidit lex nostra de iis ultimis debent Gabellam, quibus quidem titulus noster remanet expeditus.

TITULUS DECIMUS-NONUS.

De las diligencias que han de hazer los deven Alcavalas, y lo que pueden hazer los recaudadores de ellas.

Um in titulo procedenti dictum sit quod omnes Gabellam solvere tenentur Gabellariis, ideo post eum sequitur noster proponens ipsis Gabellariis, quae facere tenentur pro eis recuperandis: in cuius tituli declarationem parum immorabimur, tum quia leges ejus sunt clarae, tum etiam quia aliqua earum sunt locales leges locales particulares concernentes, prout est l. 1. cum 4. sequentibus, quae cum sint speciales dispositiones non debent trahi ad consequentiam generalium dispositionum, sed generales debent modificari & limitari per Recopilationis dixi in subscriptione marginali ad legem 7. istius nostri tituli & libri.

IN LEGEM SEXTAM.

SUMMARIUM.

- 1 Lex nostra non corrigat, l. 7. tit. 17. supra eodem lib.
- 2 Carnifices ementes carnes etiam a vicinis loci illius ubi vivunt debent conductori Gabellarum manifestare has emptiones, quod fecus in aliis rebus a convicinis emptis.
- 3 Emens a convicino aliquam rem non tenetur manifestare Gabellario, nisi in casu nostra legis.

Lex 6. nostri tituli generalis est dispositio circa omnia loca disponens, excepta civitate Hispanensi & toto ejus Archiepiscopatu, & excepto etiam Episcopatu Cadeni, ut disponit Azevedo in Recopilationem. Tom. VI.

tur in l. 7. tit. 17. supra isto lib. quae per istam ¶ nostram non corrigatur, sed potius illa limitatur nostram ut appareat ex subscriptione marginali legis sequentis, quae lex sequens appendit est nostra legis: quoniam nostra & illa erat una lex 94. in ordine quaterini antiqui Gabellarum ut appareat ex subscriptionibus super eis positis.

In eadem l. 6. Ibi, Que aunque sean vendidos del tal lugar, in hoc lex nostra specialiter provisi, circa carnifices ementes carnes, in eo loco ubi vicini sunt & carnifici, nam etiam si a convicinis emant carnes, tenentur conductori Gabellarum illius loci manifestare ¶ emptionem, ut recuperet conductor Gabellam a venditore illo, cum regulare sit aliud in emptoribus aliarum rerum ementes tales res a vicinia loci illius, nam non tenentur manifestare emptionem Gabellario, ¶ ut appareat ex l. 3.